

SPIN FO

Nieuws over uw pensioen bij IBM, maart 2018

Pensioenspecialisten Theo Kocken en Lucien Gielissen over de toekomst van ons pensioen, pagina 4

'SPIN is als een gezin dat spaart voor een mooi zeiljacht.'

SPIN doet aan *derisking*

7

'Er is ruimte om risico terug te nemen.'

Vervroegd met pensioen

8

'Vrijheid is mij veel meer waard dan dat beetje geld dat ik inleverde.'

Vast of *variabel* pensioen?

9

'Op de drukbezochte pensioen-inlopen werden goede vragen gesteld.'

4

VISIE

'Als je kijkt wat we in Nederland gespaard hebben aan pensioen, dan staan we nummer twee of drie in de wereld', zegt Lucien Gielissen, adjunct-directeur van SPIN. Met pensioenspecialist Theo Kocken praat hij over de toekomst. Want, zegt Kocken: 'Het Nederlandse pensioensysteem is instabiel en op de lange termijn niet houdbaar.'

8

VERVROEGD MET PENSIOEN

Soms lokt de vrijheid al vroeg. Oud-IBM'ers Wim Meere en Eddy Bakker vertellen hoe zij eerder met pensioen gingen.

Hoe wogen zij de keuze af tussen tijd en geld.

4 **VISIE**
Lucien Gielissen en Theo Kocken in gesprek over de toekomst van ons pensioen.

7 **ACTUEEL**
Wijzigingen in het Basispensioen. *Derisking*: SPIN bouwt risico's af.

8 **ACTUEEL**
Nieuwe rubriek: kies uw pensioen. Twee deelnemers vertellen over hun keuze eerder te stoppen met werken.

9 **BELEGGEN VOOR UW PENSIOEN**
Vragen en antwoorden over vast en variabel pensioen.

10 **ACHTERGROND**
Vorig jaar gekozen, nu ingewerkt. Hoe is het de nieuwe leden van het Verantwoordingsorgaan vergaan?

11 **PERSONALIA/COLOFON**
Overlijdensberichten

12

OUD HOLLANDS

Zijn mooiste exemplaren verbergt hij achter een wandje in de slaapkamer. 'Mijn vrouw moet niets van die herriemakende oude computers hebben.' Jan Carel van Dijk (69) heeft zijn eigen IBM-museum waar iedereen mag komen kijken hoe snel de digitale revolutie is gegaan.

12 **OUD HOLLANDS**
Jan Carel van Dijk spaart oude IBM-computers en heeft zelfs een museum aan huis.

Dit keer staat de SPIN.FO in het teken van het vinden van de juiste balans in de risico's die we nemen. Hierbij staat ook doorbeleggen centraal: dit geeft DC-deelnemers vooruitzicht op een beter pensioen. In het item beleggen voor uw pensioen op pagina 9 gaan we in op een aantal vragen die we hierover kregen tijdens pensioeninlopen. Collega Robbin van Cadsand legt op pagina 7 uit hoe SPIN voor de DB regeling juist meer zekerheid kan zoeken. *Derisking* heet dat: SPIN probeert de risico's van rente en inflatie van de beleggingen zoveel mogelijk te verkleinen.

Op pagina 4 leest u een dubbelinterview met Theo Kocken, specialist risico-management bij SPIN-partner Cardano en onze adjunct-directeur Lucien Gielissen. Zij gaan in gesprek over *derisking* en onze comfortabele, hoge dekkingsgraad. Maar zij plaatsen ook kanttekeningen. 'Als we ons pensioenstelsel niet hervormen, gaat toch alles kapot', verklaart Kocken. Gielissen legt uit hoe scenariodenken hard nodig is om nieuwe crises te voorkomen. Gelukkig hebben de heren ook humor. Kocken maakte samen met de makers van Monty Python een uiterst vermakelijk maar ook informatief filmpje over pensioenrisico's dat u terug kunt kijken via YouTube.

Maar geld alleen maakt niet gelukkig. Dat dit oeroude cliché toch waar blijkt te zijn, bewijzen gepensioneerden Eddy Bakker en Wim Meere. Beiden gingen vervroegd met pensioen maar niet voor zij zich uitgebreid over deze keuze hadden laten informeren. De conclusie? Je levert wat geld in maar de vrijheid die je ervoor terugkrijgt is onbetaalbaar.

Veel leesplezier.

WEBTIP
MONEYWISE

Moneywise is een informatieve website over alles wat met geld te maken heeft en is vooral heel handig voor mensen met een DC-regeling. Klik op Lijfrente & pensioen in de blauwe balk bovenaan en dan op pensioen, en daarna weer op pensioen. Vandaaruit surf je verder naar interessante onderwerpen als pensioen-uitkering inkopen en pensioenverzekeraars vergelijken. Moneywise geeft gratis en onafhankelijk advies over aanbieders. Ook bemiddelen de deskundigen voor de beste deal in uw situatie maar dat kost wel geld. Wilt u meer weten over variabel pensioen? Lees dan de blog op <https://weblog.moneywise.nl/pensioen/variabel-pensioen-vergelijken/> of download het gratis e-book: <https://www.moneywise.nl/bibliotheek/pensioen/doorbeleggen-met-uw-pensioen>.

COLUMN

OP GROTE GOLVEN

Golven. Voor een kustbewoner als ik een bekend fenomeen. Je kunt je mee laten dragen, maar even goed proestend kopje onder gaan. Dat geldt niet alleen voor water. Waar staan we in het economische getij? Kunnen we ons nog een tijdje mee laten dragen of gaan we binnenkort merken dat we een woelige zee in worden getrokken? De vraag stellen is hem bijna al beantwoorden. Het is goed dat we in de tweede helft van 2017 hebben besloten om voor onze DB-beleggingen risico terug te nemen. De rendementen waren goed en daardoor kunnen we met minder risico onze ambitie waar maken. Omdat de regeling is gesloten en we inmiddels veel meer pensioen uitkeren dan we aan premie ontvangen, is een laag risicoprofiel wenselijk.

Een andere grote golf gaat over het Nederlandse pensioenstelsel. Toen ik in 2010 in de pensioensector kwam werken lag er net een aantal lijvige rapporten. De commissie Frijns constateerde dat risico-management versterkt moest worden. En de commissie Goudswaard gaf aan dat het ontwerp van ons pensioenstelsel anders moet.

Lange carrières bij dezelfde werkgever zijn er steeds minder. Het draagvlak om op langere termijn tegenvallers op te vangen staat onder druk doordat er steeds meer ouderen en minder jongeren komen. Inmiddels voelen ouderen én jongeren zich door het stelsel benadeeld. Het is dan ook beschamend dat sociale partners in de SER het na bijna acht jaar praten nog steeds niet eens zijn hoe de onderhoudsbeurt eruit moet zien.

Wordt het een tsunami of een rimpeling? We weten het niet. Wel is zeker dat ook wij ondanks onze prima positie aan het werk gaan om u een goed product te blijven leveren. Dat vraagt ook nu al voorbereiding. Vereenvoudiging van onze uitvoering en als het even kan onze regeling bijvoorbeeld. En het verbeteren van ons DC produkt. Daarmee kunnen we voor u ook in een veranderende wereld vertrouwd zijn en blijven. Dat is wat mij betreft onze belangrijkste opgave.

Genoeg te doen. Aan het werk.

Wouter van Eechoud

In gesprek met Theo Kocken, specialist risicomanagement en SPIN's Lucien Gielissen.

SPIN staat qua financiële fitheid in de top tien van Nederlandse pensioenfondsen. Verantwoordelijk voor het risicomanagement is bestuurslid en adjunct-directeur Lucien Gielissen. Hulp bij het managen van risico's levert de Cardano Groep, waarvan Theo Kocken CEO en oprichter is. In dit dubbelinterview geven ze hun visie op het pensioenstelsel, de bedreigingen en de kansen.

'Pensioenstelsel is complex en op termijn onhoudbaar.'

Gielissen vergelijkt de situatie van SPIN met een gezin dat al lang spaart voor een mooi zeiljacht. Als het einddoel in zicht komt, is het onlogisch om met je spaargeld veel risico te nemen. 'Dan spaar je rustig door, en heb je gemoedsrust dat je straks ook werkelijk iets moois in de haven hebt liggen.'

Gielissen: 'Onze gemiddelde dekingsgraad over 2017 is uitstekend: 129 procent. Vandaar dat we de afgelopen maanden een heel grote deriskingoperatie hebben uitgevoerd. Onze aandelenportefeuille is fors teruggebracht, enkele andere risicocategorieën zijn verkocht en we dekken meer risico's af. Met onze hoge dekingsgraad hebben we een goede uitgangspositie om de pensioenen

te kunnen verhogen vanwege inflatie, en dat moet je koesteren. Wij zoeken daarom producten met een laag risico, die best een laag rendement mogen hebben. Denk aan langlopende staatsobligaties.' (Zie ook pagina 7, red.)

Grote zelfdiscipline

Theo Kocken, ook hoogleraar risicomanagement aan de Vrije Universiteit Amsterdam: 'SPIN toont grote zelfdiscipline om het strenge risicomanagement-beleid consequent door te voeren. Ook andere pensioenfondsen hebben meer aandacht voor risicomanagement. Dat is echt nodig. Tijdens de economische crisis hebben we gezien dat een pensioenfonds, dat in tientallen jaren een hoge financiële positie had opgebouwd, al na één jaar

te weinig geld kan hebben om aan zijn verplichtingen te voldoen. Dat dát kon gebeuren, heeft lange tijd niemand voor mogelijk gehouden.'

Gielissen: 'We zijn een vooraanstaand pensioenland. In Nederland hebben we het meeste gespaard in de hele wereld. Onze tweede pijler, het pensioen via de werkgever, is bijna tweehonderd procent van ons bruto nationaal product. In geen enkel ander land ligt dat cijfer zo hoog. En als je kijkt wat we in absolute termen gespaard hebben voor de twee pijler, staan we nummer twee of drie in de wereld. Echt heel erg veel.'

Kocken: 'Als ik in het buitenland uitleg hoe het er in Nederland voorstaat met de

pensioenen, zeggen ze: "Waar zijn jullie dan in hemelsnaam ruzie over aan het maken?" Het punt is: als je veel geld hebt, ga je er ook hard over vechten.'

Instabiel systeem

Getouwtrek over geld, tussen jonge en oude generaties, tussen werkgevers en werknemers. Maar er is meer aan de hand, zegt Kocken. 'Ik beschreef al in 2006 in mijn promotieonderzoek Curious Contracts, Pension Fund Redesign for the Future, dat het Nederlandse pensioensysteem intrinsiek te instabiel is en op de lange termijn niet houdbaar.'

'Critici van mij zeggen wel eens: wij hebben toch het beste pensioenstelsel ter wereld? Daar is niks mee aan de hand. Mijn reactie is: ja, maar als we het niet veranderen gaat het toch kapot, dan gaat straks niemand meer iets sparen en stapt iedereen eruit.'

Wat is dan de essentie van het probleem?

Kocken: 'Dat we over lange periodes geld inleggen in één gezamenlijke pot en daar over tientallen jaren dezelfde mensen mee uitbetalen. Er zit zestig, zeventig jaar tussen inleg en laatste uitbetaling. En we hebben bedacht hoe we dat geld via ingewikkelde wiskundige rekenregels zo eerlijk mogelijk verdelen tussen verschillende generaties, die er tussendoor ook nog eens in- en uitspringen. Deelnemers van DB-pensioenen beloven we min of meer dat we ze zeventig procent van hun gemiddelde loon zullen betalen, tot aan hun dood. Terwijl we in grote onzekerheid verkeren over drie factoren die bepalen hoe de pensioenpot zich ontwikkelt.'

Snel veranderende wereld

Kocken: 'Ten eerste weten we niet hoe de rente zich gaat ontwikkelen. Twee: we weten niet hoe lang mensen in de toekomst gemiddeld zullen leven. En drie:

moederonderneming. Problemen bij het fonds haalden de werkgever dan helemaal onderuit. Dat risico konden veel werkgevers niet meer dragen en ze zijn overgegaan op afspraken over een goede premie voor de opbouw, maar gaven geen garanties meer bij problemen.

'Zo is het een systeem geworden waarin werknemers en gepensioneerden risico's delen over een heel lange periode, en via ingewikkelde wiskundige formules geld uitdelen. Als je de formules een klein beetje verandert, dan gaat er heel veel geld van de ene generatie naar de andere. Uiteindelijk onthouden mensen die maatregelen die negatief leken uit te pakken, vergeten ze de goede compensaties, en is iedereen boos. Precies hoe het nu gaat bij veel fondsen.'

Drie tegenwerkende factoren

Dit systeem is zo gegroeid, maar als je het nu opnieuw zou moeten bedenken, zou niemand met deze oplossing komen, zegt Kocken. 'Dit is te complex en onhoudbaar.' Hij schreef in 2006 in zijn proefschrift dat 'als er ooit een keer een klap komt, we problemen gaan krijgen met dit systeem'. En dat gebeurde ook, in 2008 gingen alle drie de factoren tegenwerken. 'Vooral de rente en de stijgende gemiddelde leeftijd gingen druk zetten op de pensioenen.' Dekkingsgraden kelderden allemaal.

Het is dus verstandig om goed na te denken over risico's?

Kocken: 'Ja. Bij Cardano denken we in scenario's en daarin nemen we onze klanten mee. Ons werk voor SPIN is voor ons een echt flagship-project, omdat SPIN duidelijke doelen heeft en onzekerheid begrijpt.'

Gielissen: 'Juist tijdens crises ga je door de stress irrationeel denken en ontkennen.

► Toen rond 2008 bij sommige pensioenfondsen de dekkingsgraad alsmaar zakte, zei iedereen: lager kan niet en een week later was er weer vijf of tien procent vanaf. Scenariodenken is iets al doorleefd hebben, voordat het gebeurd is - vooraf een goed doordacht plan maken. Want op het moment zelf ben je te laat.'

Boom Bust Boom

Kocken: 'We proberen als Cardano verder te kijken verder dan economen doen voor hun voorspellende modellen. Zij houden er geen rekening mee dat mensen, óók economen, vaak irrationele beslissingen nemen. De geschiedenis laat zien dat, vooral als het economisch goed gaat, mensen zich laten verleiden tot riskant investeringsgedrag, ten slotte uitmondend in hysterische financiële euforie. Daardoor krijgt de economie steeds weer te maken met uiteenspattende zeepbellen en crises.'

Dat is te zien in Boom Bust Boom, een erg leuke film die Terry Jones (van Monty Python's Flying Circus) samen met Kocken maakte, te zien op zdoc.nl. Hierin analyseren topeconomen hoe historische zeepbellen als de tulpen crisis en de beurscrash in 1929 konden ontstaan. Sterker nog: móesten ontstaan.

Kocken: 'De econoom Hyman Minsky heeft al in de jaren vijftig de financiële instabiliteitshypothese geformuleerd. Een economie met een stabiele financiële situatie leidt volgens hem per definitie tot overmoed en financiële euforie. Omdat politici met te losse regelgeving toestaan dat mensen onverantwoorde schulden maken om te kunnen speculeren. In zijn tijd luisterde niemand naar

Lucien Gielissen (47 jaar) is sinds 2012 adjunct-directeur en bestuurslid van SPIN. Hiervoor was hij werkzaam als registeraccountant. Hij is getrouwd en heeft drie kinderen.

Minsky, na 2008 groeide de aandacht voor zijn werk sterk.'

Pensioenplannen van kabinet

De overheid denkt al sinds 2010 na over een verbeterd pensioenstelsel. Het huidige kabinet heeft aangekondigd dat er in 2020 nieuwe wetgeving zal zijn. De sociale partners moeten in de SER al in 2018 de hoofdlijnen vormgeven. Slechts weinig specialisten verwachten dat die deadlines werkelijk gehaald gaan worden. Vrijwel zeker komt er een systeem met individuele pensioenspaarpotten met DC, Defined Contribution, waarbij geen toezeggingen meer worden gedaan over de hoogte van uitkeringen na pensionering. Maar waarbij wel uitkeringsdoelstellingen worden bepaald. Onduidelijk is nog, of voor deelnemers in de opbouwfase, het oude DB-systeem naast het nieuwe DC-systeem

Theo Kocken (1964) is hoogleraar risk management aan de Vrije Universiteit. Daarnaast is hij CEO van de Cardano Groep, dat pensioenfondsen en andere bedrijven veerkrachtiger maakt tegen financiële risico's. Hij woont samen en heeft twee kinderen.

kan blijven bestaan. In de nieuwe pensioenwetten kan nog aan van alles gesleuteld worden: bijvoorbeeld aan de fiscale kaders. Hoe worden pensioenuitkeringen straks bijvoorbeeld belast? Zullen de fiscale kaders voor DB en DC hetzelfde zijn?

Gielissen: 'Voor ons is dat belangrijk om te weten. IBM heeft de DB-regeling al een aantal jaar geleden gesloten voor nieuwe deelnemers. Er zijn bij SPIN nog ongeveer driehonderd mensen die honderd procent opbouwen in DB, en vijftienhonderd deelnemers die deels in DB opbouwen, en deels in DC. Veertienhonderd IBM'ers bouwen volledig in DC op. De grootste vraag voor ons is of we straks naast een nieuw stelsel nog het bestaande stelsel kunnen hanteren. Als dat zo is, dan kunnen we voor onze deelnemers het best passende stelsel kiezen. In de uitkeringsfase van DB zal overigens waarschijnlijk niets veranderen. Als het nieuwe stelsel bekend is, dan kunnen we kijken welke kansen dit stelsel biedt. In de tussentijd bereiden we ons vast voor door zaken te vereenvoudigen.' ◀

VERANDERINGEN IN UW PENSIOEN IN 2018

Het jaar 2018 heeft voor uw pensioen een paar veranderingen met zich meegebracht. We lichten de belangrijkste hieronder aan u toe.

DB'ers bouwen minder pensioen op

We worden in Nederland steeds ouder. Daardoor kunnen we langer werken en hebben we een langere periode om hetzelfde pensioen op te bouwen. De overheid heeft daarom besloten dat de jaarlijkse ruimte om belastingvrij pensioen op te bouwen minder wordt.

Gevolgen

IBM Nederland en de Ondernemingsraad hebben in hun akkoord vastgelegd dat de pensioenleeftijd voor IBM'ers 67 jaar blijft. Om toch aan de nieuwe fiscale eis van de overheid te kunnen voldoen heeft IBM het opbouwpercentage verlaagd. Hierdoor bouwt u per jaar iets minder pensioen op.

Kort samengevat:

- het jaarlijkse opbouwpercentage van het ouderdomspensioen wordt 1,879 procent (was 2 procent);
- de verplichte eigen bijdrage DB wordt 3 procent (was 5 procent).

Voor de deelnemers aan de DC-regeling heeft de wetswijziging geen gevolgen.

Arbeidsongeschikten ontvangen langer een uitkering

IBM en de OR hebben ook een akkoord bereikt over de Arbeidsongeschiktheidspensioenregeling (AOP). Wij zijn blij dat daarmee een aantal knelpunten in deze regeling is opgelost. De belangrijkste verandering is dat de duur van de uitkering wordt verlengd. Dat betekent dat arbeidsongeschikte IBM'ers vanaf 1 januari 2018 hun uitkering langere tijd ontvangen. Meer informatie over de wijzigingen volgt. Als u op dit moment arbeidsongeschikt bent, ontvangt u persoonlijk informatie over de wijzigingen.

SPIN bezig met *derisking*

Ruimte om risico terug te nemen

SPIN streeft ernaar om haar toezeggingen altijd waar te maken. Daarbij is de financiële positie van SPIN in de afgelopen twee jaar sterk verbeterd. Dat houden we graag vast. Daarom verschuift onze aandacht nu naar het afdekken van onze beleggingsrisico's. Hiermee verminderen we de kans op tegenvallende beleggingsresultaten en bouwen we meer zekerheid in om de koopkracht voor onze DB-deelnemers te behouden.

Doordat er geen nieuwe deelnemers meer in de DB-regeling instromen wordt de periode waarin we kunnen beleggen steeds

korter. We betalen bovendien al een paar jaar meer aan pensioenuitkeringen dan we aan DB-premie ontvangen. Dat betekent alles bij elkaar dat we steeds minder tijd krijgen om eventuele tegenvallers op te vangen.

En er kan van alles gebeuren. Komt er een nieuwe economische crisis? Gaat de inflatie hoog oplopen? SPIN wil zich minder gevoelig maken voor dat soort risico's. *Derisking* heet dit en SPIN is er al geruime tijd mee bezig. 'De financiële positie van SPIN is zo gezond dat we een nieuw evenwicht zoeken tussen zekerheid voor onze

deelnemers en het behalen van rendement om ook in de toekomst te kunnen blijven indexeren', zegt Robbin van Cadsand van SPIN. 'We hebben er goed naar gekeken en het bleek dat we meer kunnen investeren in veilige beleggingen, zoals staatsobligaties en dat we beter kunnen stoppen met bijvoorbeeld aandelen in opkomende markten. We hebben in 2017 een eerste stap gezet en zullen ook de komende jaren kritisch blijven kijken hoeveel risico we nog nodig hebben.'

'We verkeren in grote onzekerheid over hoe de pensioenpot zich ontwikkelt.'

Kies uw pensioen

Nieuw in SPIN.FO: de rubriek Kies uw pensioen. In ieder nummer lichten we een keuzemogelijkheid toe die u voor uw pensioen heeft. Dit keer: vervroegd met pensioen gaan. Hoe weegt u de keuze af? Twee vroeggepensioneerden vertellen over hun ervaringen.

EERDER STOPPEN MET WERKEN

Eddy Bakker

Eddy Bakker (61) stopte op 58-jarige leeftijd

‘Ik had 39 jaar bij IBM gewerkt. Met veel plezier, maar na al die jaren was ik toch blij dat ik een aanbieding voor vervroegd pensioen kreeg. Eerst heb ik me goed laten informeren door SPIN over de financiële consequenties. Die bleken overkomelijk voor mij. Ik ging lekker met zomervakantie en daarna leuke dingen doen. Maar toen werd het november, buiten was het donker en koud. Het werd moeilijk de zee van tijd die ik had in te delen. Ik sportte veel en timmeren is mijn grote hobby maar dat kun je niet alleen maar doen. Het knagende gevoel dat je niet meer nuttig bent speelde mij parten. Toen het voorjaar werd, had ik mijn draai eindelijk gevonden. We hebben een camper gekocht en reizen door heel Europa, ontzettend fijn. En ik werk veel samen met mijn zoon, die een baan als festivalorganisator heeft. Ik zit in de crew die alles opbouwt en afbreekt, leuk werk met gezellige collega’s. Nu zeg ik tegen iedereen die vervroegd pensioen overweegt: doen. Je levert wat geld in maar het geluk, de rust en vrijheid die je ervoor terug krijgt maakt dat het absoluut waard.’

Wim Meere

Wim Meere (61) stopte op 59-jarige leeftijd

‘Ik werkte al 41 jaar bij IBM en de vrijheid lokte, bovendien wilde ik plaats maken voor jongeren. Eerst heb ik me goed laten informeren door SPIN. Als ik tot mijn AOW-leeftijd door was gegaan, zou me dat vijf procent aan inkomen per jaar hebben gescheeld. Gelukkig was dat voor mij geen probleem, onder andere omdat ik zelf had bijgespaard. Toen ik een half jaar met pensioen was, belde de QCC (Quarter Century Club, voor mensen die 25 jaar werkzaam zijn bij IBM) of ik penningmeester wilde worden. Hierdoor was ik twee keer per maand bij IBM. Ook in andere opzichten kreeg ik het direct druk. Ik werd mantelzorger van mijn oom, die aan ALS leed, en daarna heb ik mijn zieke moeder verzorgd. Nu ben ik vrijwilliger bij de voedselbank en sport ik vijf keer per week. Pas sinds kort beleef ik momenten dat ik even lekker niets heb.’

Soms lokt het pensioen al vroeg. Gelukkig kan SPIN veel voor u betekenen op dit gebied. Vanaf uw 55ste kunt u al stoppen met werken. U bouwt dan wel minder pensioen op, zo’n zes tot acht procent minder per jaar dat u eerder stopt. Bovendien zit er dan een ‘gat’ tussen de datum dat u stopt en de dag dat u AOW krijgt en dat moet u overbruggen met spaargeld. Om te berekenen hoe lang die brug moet zijn, kunt u via wijzeringeldzaken.nl uw AOW-leeftijd achterhalen. Kost het u te veel geld? Dan kunt u in overleg met IBM deeltijdpensioen overwegen. Het effect van eerder met pensioen gaan, kunt u bekijken in de PensioenPlanner via Mijn IBM-pensioen. Wilt u uw specifieke situatie laten doorrekenen? Neem dan contact op: 050-582 7997 of spin@tkppensioen.nl.

Kiest u voor een vast of een variabel DC-pensioen?

Deelnemers met een DC-regeling hebben de mogelijkheid om na hun pensioen door te beleggen met hun DC-kapitaal. Zo’n variabel pensioen kunt u sinds 2017 bij pensioering inkopen bij een verzekeraar. Vandaar dat veel deelnemers eind vorig jaar af kwamen op de pensioeninkopen die SPIN hierover organiseerde. Hieronder leest u de vragen terug die toen gesteld werden, met uiteraard de antwoorden.

1. Hoe werkt variabel pensioen als ik met deeltijdpensioen ga?

Gaat u met deeltijdpensioen, dan zijn er twee momenten waarop u pensioen inkoopt: het moment waarop u met deeltijden het moment waarop u met volledig pensioen gaat. Voor beide momenten kiest u apart bij welke verzekeraar u welk soort pensioen inkoopt. Voor elk moment kunt u dus een verschillende vorm en verzekeraar kiezen.

2. Kan ik in de PensioenPlanner zien hoe hoog de uitkering ongeveer wordt als ik voor variabel kies?

We verwachten dat dit later dit jaar mogelijk is. Nu laat de PensioenPlanner helaas alleen nog de bedragen zien voor een vaste uitkering. Op de speciale themapagina staan wel een aantal rekenvoorbeelden. Ga hiervoor naar <https://www.spin.nl/vast-variabel-wat-betekent-het-ongeveer-voor-mij>.

3. Waar moet ik op letten als ik variabel pensioen ga inkopen?

De aangeboden producten van verzekeraars kunnen behoorlijk

ingewikkeld zijn en laten zich moeilijk vergelijken. Het is daarom verstandig advies aan een financieel adviseur te vragen. Houd in elk geval rekening met:

Rendement & risico
Beoordeel hoe de verzekeraar gaat beleggen en hoeveel rendement hij veronderstelt. Een verzekeraar die veel in aandelen belegt kan een hogere pensioen-uitkering als prognose geven. Maar u loopt dan wel meer risico. Kijk ook of de verzekeraar later meer zekerheid gaat bieden.

Kosten
Beoordeel de kosten die de verzekeraar rekent. Hoe hoger de kosten, des te lager het rendement en daarmee de uitkeringen.

Sterftecijfers
Verzekeraars hebben allemaal hun eigen uitgangspunten bij de gemiddelde levensverwachting van gepensioneerden. Een lange levensverwachting betekent dat de pensioenpot over meer jaren moet worden uitgekeerd en de uitkering dus lager zal zijn.

4. In plaats van variabel kan ik toch net zo goed een gegarandeerd geïndexeerd pensioen inkopen?

Nee, dat is niet hetzelfde. Bij een gegarandeerd geïndexeerd pensioen houdt de verzekeraar vooraf rekening met alle toekomstige indexaties. De verzekeraar mag namelijk zelf geen risico’s lopen bij deze garantie. Weinig risico betekent weinig rendement en daarom moeten de indexaties uit uw kapitaal worden gehaald. U start daardoor met een relatief lage uitkering.

Bij een variabel pensioen belegt de verzekeraar door en draagt u het risico. Als u meer risico neemt, kan er meer rendement gehaald worden en kan dat een hogere uitkering opleveren. Als het rendement tegenvalt, kan het echter ook lager zijn.

5. Is variabel pensioen een individueel of een collectief product?

Variabel pensioen is een individueel product. Bepaalde risico’s worden echter wel gedeeld met andere deelnemers. De kapitalen die vrijvallen als gevolg van overlijden worden verdeeld over de mensen die blijven leven. Verzekeraars moeten ervoor zorgen dat de groep groot genoeg is om de uitkeringen op peil te houden.

Meer vragen en antwoorden leest u op spin.nl/vastofvariabel.

Nieuwe leden Verantwoordingsorgaan al helemaal ingewerkt

‘Doorbeleggen kan goede keuze zijn voor jonge DC-deelnemers’

In de vorige SPIN.FO stelden drie kersverse leden van het Verantwoordingsorgaan zich aan u voor. Hoe staat het nu met hun enthousiaste plannen?

Gert Jan Lokhorst (55), projectmanager:

‘In de vorige SPIN.FO zei ik me vooral op pensioencommunicatie te willen richten en heb ik de vraag gesteld of we de deelnemers wel echt bereiken. SPIN heeft in het najaar de DC-deelnemers actief geïnformeerd over de nieuwe mogelijkheid tot doorbeleggen en ik heb als lid van de communicatiecommissie een eerste meeting gehad met het SPIN-bestuur om de ideeën rond het communicatiebeleid tot 2021 te bespreken. Om deelnemers effectief te bereiken zou je meer in doelgroepen kunnen denken waarbij je werkende IBM’ers anders benadert dan gepensioneerden. Actieve deelnemers in de DC-regeling willen bijvoorbeeld informatie over de beleggingen online raadplegen terwijl gepensioneerden liever een interview in de SPIN.FO willen lezen met een bekende oud-IBM’er. Rond deze tijd zal het beleidsplan communicatie door het bestuur worden vastgesteld zodat dit allemaal concreter wordt. Er gebeurt dus veel en dat grensvlak tussen beleid en uitvoering vind ik interessant.’

Menno Aalders (38), CFO van GTS infrastructure services:

‘De afgelopen maanden hebben wij nieuwe leden alle gelegenheid gehad om ons te verdiepen, zoals ik zo graag wilde. Ik weet nu veel meer van het pensioenstelsel en hoe je een pensioenfonds moet besturen. Dit helpt uiteindelijk om als VO adviesaanvragen te beoordelen en verantwoording van het bestuur af te nemen, de twee hoofdtaken van het VO. Ik zit nu in de beleggingscommissie en heb al twee keer overleg gehad met SPIN, onder andere over het project derisking (zie ook pag 7). Verder kijk ik mee naar het communicatiebeleid voor DC-deelnemers. Ik heb zelf een hybride DB-/DC-regeling en heb nu geleerd dat doorbeleggen een goede keuze kan zijn voor jongere IBM’ers. Ik hoop in de loop der tijd IBM’ers steeds beter te kunnen informeren over deze pensioenzaken en dan ook advies te kunnen gaan geven. Op die manier kun je als VO-lid verschil maken.’

Gabriëlle Theunissen (66), gepensioneerd IBM’er:

‘SPIN heeft het afgelopen jaar alle pensioenadministratie overgedaan naar TKP. Die verhuizing heb ik goed in de gaten gehouden. Mijn man en ik hebben namelijk eerder ongemak ondervonden van de verhuizing van de administratie naar BSG. Onze partnerpensioengegevens raakten weg. Dat kan gebeuren maar het is wel vervelend, wij moesten alle stukken opnieuw aanleveren. Ik heb ook tegen TKP gezegd dat ik alle overzichten graag op papier wil ontvangen en dat veel gepensioneerden deze optie willen behouden naast de digitale informatie. Ik maak me sterk voor deze groep. Verder heb ik de laatste tijd veel informeel overleg gehad en veel bij geleerd. Er is behoorlijk wat veranderd qua regelgeving in pensioenland. In mijn eerdere interview in SPIN.FO zei ik de uitvoeringsovereenkomst erg belangrijk te vinden. Sinds de nieuwe zittingsperiode van het VO was een wijziging daarin het eerste onderwerp waar wij als VO ons (formeel) advies konden geven. Het gaat lekker. Ik zit er goed in, heb ik het gevoel.’

- De heer R. Akyol 73 jaar, 04.07.2017
- De heer H.J. van Dam 74 jaar, 07.07.2017
- De heer B. van Kempen 74 jaar, 10.07.2017
- De heer M.G. Wakker 85 jaar, 13.07.2017
- De heer D.B. Bus 87 jaar, 14.07.2017
- De heer M. Baltazar 82 jaar, 16.07.2017
- De heer T.C.G. Latour 83 jaar, 16.07.2017
- De heer F.R. Hoeksema 80 jaar, 20.07.2017
- De heer P.J. Heinhuis 90 jaar, 23.07.2017
- De heer G. Kaatee 80 jaar, 26.07.2017
- De heer A. van Raan 87 jaar, 27.07.2017
- De heer H. Bakker 91 jaar, 03.08.2017
- De heer H. Ligtenberg 80 jaar, 05.08.2017
- De heer H.J. Bernhard 79 jaar, 06.08.2017
- De heer T .G. Ronkes Agerbeek 77 jaar, 24.08.2017
- De heer R.A. Slotboom 88 jaar, 29.08.2017
- Mevrouw P. Pelkman 89 jaar, 31.08.2017
- De heer A. Noot 93 jaar, 01.09.2017
- De heer A. Blokdijk 74 jaar, 02.09.2017
- De heer F. Peters 52 jaar, 02.09.2017
- De heer A. Katzie 75 jaar, 09.09.2017
- De heer D.P. Kooiman 85 jaar, 11.09.2017
- De heer J.W.L. Koenders 73 jaar, 17.09.2017
- De heer J.H. Galesloot 84 jaar, 21.09.2017
- Mevrouw S.A.G.M. van Odenhoven 68 jaar, 23.09.2017
- De heer H.A.N. Ploeger 76 jaar, 24.09.2017
- De heer P.C.A. Schöler 67 jaar, 27.09.2017
- De heer M.P. de Lange 77 jaar, 28.09.2017
- De heer A.W. Hoedemaker 81 jaar, 06.10.2017
- Mevrouw R. Leliveld 87 jaar, 09.10.2017
- Mevrouw J.R.I. Denneboom 73 jaar, 14.10.2017
- De heer E.J. Giltay 77 jaar, 17.10.2017
- De heer A. Perez Fernandez 71 jaar, 23.10.2017
- De heer M .T.B. Filemieg 85 jaar, 25.10.2017
- De heer A.M. Emmink 83 jaar, 28.10.2017
- De heer M.A. Brands 76 jaar, 30.10.2017
- De heer W.J. van Utrecht 72 jaar, 01.11.2017
- De heer W.R. Keller 82 jaar, 08.11.2017
- De heer A.H. Smit 83 jaar, 10.11.2017
- De heer H.A. van Hien 56 jaar, 11.11.2017
- De heer A.W.H. Louwers 79 jaar, 14.11.2017
- De heer A.C.J. van Dijk 77 jaar, 18.11.2017
- De heer A.J. Bartels 88 jaar, 18.11.2017
- De heer A.H. de Bas 90 jaar, 18.11.2017
- De heer J.M. Baaijens 87 jaar, 22.11.2017
- De heer M. Dani 68 jaar, 26.11.2017
- De heer P.C.K. Sikkema 76 jaar, 28.11.2017

- Mevrouw M.T. Hepburn 74 jaar, 30.11.2017
- De heer T.H. van den Honert 86 jaar, 01.12.2017
- De heer H. Schaftenaar 89 jaar, 01.12.2017
- De heer J.J. Beijersbergen 70 jaar, 02.12.2017
- De heer A.J.M. Davids 63 jaar, 03.12.2017
- Mevrouw C. Grollé 89 jaar, 03.12.2017
- De heer J.R. van Os 87 jaar, 04.12.2017
- De heer N.J.M. du Pont 68 jaar, 10.12.2017
- De heer P.M. Veenboer 79 jaar, 14.12.2017
- De heer G.C.P.W.M. Koelemij 70 jaar, 18.12.2017
- De heer H. Veninga 72 jaar, 18.12.2017
- De heer F. Misset 78 jaar, 19.12.2017
- De heer J. Immerzeel 84 jaar, 19.12.2017
- De heer A.H. Scheltens 87 jaar, 20.12.2017
- De heer J.J. Langendonk 71 jaar, 21.12.2017
- De heer J .F. Hoekstra 77 jaar, 27.12.2017
- Mevrouw M. Kamerman 86 jaar, 27.12.2017

COLOFON

SPIN.FO is het nieuwsmagazine van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland en wordt tweemaal per jaar verstuurd naar alle belanghebbenden. Oplage: 15.000

FSC®, het internationale keurmerk voor verantwoord bosbeheer. ©1996 Forest Stewardship Council A.C. Deze SPIN.FO is zo milieuvriendelijk mogelijk tot stand gekomen. Gedrukt met biologische inkt op duurzaam vervaardigd papier. De folie is biologisch afbreekbaar. Onze drukkerij is FSC®-gecertificeerd onder certificaatnummer SGS-COC-005302.

Omwille van de leesbaarheid is de uitleg in dit blad hier en daar vereenvoudigd. U kunt er geen rechten aan ontleunen; dat kunt u alleen aan de officiële reglementsteksten. De meest recente versies vindt u op onze website: www.spin.nl.

Vragen over uw IBM-pensioen?
Mail of bel naar onze servicedesk.
Wij helpen u verder.
E spin@tkppensioen.nl / T 050-582 7997
Vermeld altijd uw pensioennummer. Zo kunnen we u sneller van dienst zijn.

Heeft u suggesties, tips, of wilt u reageren op deze SPIN.FO?
Bel of mail Hanny Broere bij SPIN:
E redactie@spin.nl / T 020-347 2721

Redactie & realisatie: SPIN afdeling communicatie
Met bijdragen van: Transparante Teksten en Joep Auwerda
Ontwerp: neon - Ellen van Diek, Amsterdam
Fotografie: Ton Kasternans Fotografie
Overige fotografie: Hanny Broere

Druk: Drukkerij WC den Ouden bv, Amsterdam

'Ik toon de digitale revolutie in één oogopslag.'

Jan Carel van Dijk (69) werkte bij de General Systems Division van IBM als salesman, marketingmanager en support manager. Toen hij in 2002 met vervroegd pensioening was hij directeur van de IBM-dochter Central Service Group. IBM-computers uit alle tijden verzamelen is zijn passie en hij heeft er thuis een museum van aangelegd. 'Niemand weet nog wat een ponskaart is.'

Kijk je Jan Carel van Dijk in zijn hart, dan zou hij er geen bezwaar tegen hebben als in zijn tuin een speciale schuur werd gebouwd om bijvoorbeeld een System/3 in te huisvesten. Een IBM-computer uit de vorige eeuw van forse afmetingen, waarvan de koeling flink herrie maakte, en die maar liefst drie generaties dataopslag kon verhapstukken: ponskaarten, magneetbanden en -schijven. 'Een geweldige computer, een overgangssysteem. In Nederland heeft een liefhebber tot 2002 nog een System/3 draaiende weten te houden.'

Echtscheidingsbevorderend

Van Dijk weet hoezeer zijn particulier museum de potentie heeft echtscheidingbevorderend te zijn. Hij is gelukkig getrouwd en wil dat graag zo houden. En zo'n draaiend System/3 – dat gaat te ver, dat voelt hij. De gepensioneerde haalt in een logeerkamer een wandje weg en

schijnt met een zaklamp door de opslagruimte. 'Kijk, daar helemaal links ligt wel een front van een System/3, indrukwekkend met al die lampjes en knopjes.'

Van Dijks kleine museum laat in één oogopslag zien hoe waanzinnig snel de digitale revolutie is gegaan. Er staan twee puur mechanische handponsmachines, type 001, vór voor de tweede wereldoorlog geproduceerd door IBM-voorloper The Tabulating Machine Company. 'Daar maakte men ponskaarten mee. Tijdens lezingen merk ik dat jongeren vaak nog nooit van ponskaarten gehoord hebben. Als ik ze vertel dat je met acht radiobuizen één byte kan vormen, oftewel een 1-teken, dat je op een ponskaart tachtig tekens kwijt kunt en dat op een USB-stick al gauw 512 miljard tekens passen, dan beginnen ze te beseffen hoe snel het allemaal is gegaan.'

Prikklokken en floppydisks

In het museum zien we onder meer zo'n setje van acht radiobuizen, de eerste elektromechanische ponsmachine (type 011), de beroemde elektrische IBM-schrijfmachines met bolletje, een prikklok om arbeidstijden mee te registreren en de allereerste IBM-pc die draaide op floppy's van 160.000. 'Deze IBM-pc's hadden geen interne harde schijf, die moest je opstarten met floppy's. Klanten die voor 25 duizend gulden zo'n apparaat hadden gekocht, vlak voordat de eerste pc's met interne harde schijf op de markt kwamen waarop tien miljoen tekens pasten, voelden zich behoorlijk bekocht. Om hen tegemoet te komen bracht IBM een expansion unit met vaste schijven op de markt. Kostte negenduizend gulden, en die kon je aan je oude pc vastknopen. Die units zijn zeldzaam. Ik ben er trots op dat ik er eentje op de kop heb kunnen tikken.' ◀

Wie wil komen kijken in het museum van Jan Carel van Dijk is welkom. Heeft u thuis heel bijzondere stukken voor de collectie liggen? Mail dan naar: j.c.van.dijk@xs4all.nl.

Bent u na uw IBM-loopbaan actief gebleven of geworden in een hobby, (vrijwilligers)werk of andere activiteiten? Lijkt het u leuk om uw verhaal te vertellen in de SPIN.FO? Dan zijn wij op zoek naar u! Neem contact op met Hanny Broere bij SPIN: redactie@spin.nl of bel 020-347 2757. Graag horen wij ook eens van gepensioneerde vrouwen of weduwen van overleden oud-IBM'ers.